

## *Milaan en de maandag erna*

Met het derde glas champagne staat Mea van Os als alcoholistische muurbloem in de hoek van de grote hal, naast de tafel met de champagne en de hapjes van gefrituurd zeewier. Ze draagt nog niet bij aan het receptiegegons. Ze drinkt in. Ondertussen monstert ze de zaal. Wie praat met wie? De transfers in de Nederlandse politieke wetenschappen worden tijdens internationale conferenties zoals deze in Milaan in de week gezet.

Mea is niet op de transfermarkt. Als ze van baan had willen veranderen, had ze dat veel eerder moeten bedenken. Na je vijftigste is zo'n ommekeer zeldzaam, zeker als je al achtentwintig jaar bij dezelfde universiteit werkt.

Een man van middelbare leeftijd, waarschijnlijk eveneens transfervrij, loopt verloren rond. Het is Maarten Hofstra, en hij is niets veranderd: zijn haren als die van een achttiende-eeuwse componist op zijn schouders, inmiddels wat pluiziger en wat dunner. Als hij dicht bij haar is, steekt ze ter begroeting haar hand uit. Hij kijkt haar vragend aan.

‘Moet ik je helpen? Ik ben het, Mea. Ken je me niet meer?’

‘Sorry Mea, natuurlijk. Ik had je zo gauw niet herkend. Je hebt je haar anders, geloof ik.’

Ja, denkt ze, mijn haar is korter, maar dat is niet wat je ziet. Sinds we elkaar voor het laatst hebben gezien ben ik twintig kilo aangekomen. Verder heb ik vouwen en wallen in mijn gezicht gekweekt, als een appeltje dat op de zolder ligt te drogen.

‘Jij bent niets veranderd,’ zegt ze ongeveer naar waarheid. Maar die stank uit zijn mond, zuur en bedompt, kan ze zich niet herinneren. ‘Hoe is het in Leiden?’

‘Ik ben weg. Voorgoed vertrokken uit Academia. Ik ben voor mezelf begonnen.’

Ze heeft er spijt van dat ze hem heeft aangesproken. Ze heeft de pest aan eenpitters die congressen aflopen om opdrachten bij elkaar te sprokkelen. Je herkent ze zo, die consultants zonder werknemers. Ze delen pennen uit met het geïmproviseerde logo van hun bedrijfje (‘Ja, vind je het mooi? Zelf ontworpen. Yin en yang. Zie je?’) en ze laten je niet gaan tot je visitekaartjes hebt uitgewisseld.

‘Zo, voor jezelf begonnen? Wat doe je?’ zegt ze dan toch maar.

Hij begint te vertellen over Socratische Gesprekken met managers en brengt zijn rechterhand naar de binnenzak van zijn colbertje. Nu komt het visitekaartje. Als zijn hand halverwege zijn borst is en hij zijn dunne vingers in zijn jasje laat glijden, herinnert Mea zich opeens dat ze een keer met hem heeft geslapen toen ze allebei nog student waren. Het was na een actieavond voor een of ander Comité. Hun drankiname was minstens zo radicaal als hun stellingname. Ze hadden weinig gemeen, of het moest zijn dat ze zich beiden meer bekommerden om het wereldleed dan om hun studieresultaten. De seks stelde niet veel voor. Zou hij zich die avond nog herinneren? Ze kijkt over zijn schouder of er niemand is die haar een uitvlucht kan bieden. Dan ziet ze opeens paniek op zijn gezicht.

‘Shit.’ Hij slaat zijn hand voor zijn mond.

‘Wat is er?’

‘Mijn tand is eruit gevallen,’ zegt hij vanachter het schermje van zijn hand.

Ze doet een stapje terug om hem wat privacy te gunnen, maar Maarten neemt die ruimte onmiddellijk weer in. Zij mag het gewonde dier naderen.

‘Doet het pijn?’ Haar maag knijpt zich samen als ze zich

voorstelt hoe zijn mond er nu uit moet zien met tandgruis en bloed.

‘Heb je misschien een kauwgompje voor me? Dan plak ik hem wel weer vast.’

Mea probeert na te gaan of hij het meent en begint dan te roeren in haar rode handtas die ze heeft gekocht bij de rode schoenen die ze vandaag draagt en waarbij ze dan weer haar vuurrode lippenstift heeft uitgezocht, maar dit soort subtiliteiten valt buiten het opmerkingsvermogen van de meeste aanwezigen hier. Op de bodem van haar handtas vindt ze een aangebroken pakje.

Maarten haalt met duim en wijsvinger een gelige kiezel uit zijn mond. Geen bloed. Ze reikt de kauwgom aan en probeert haar weerzin te verhullen. Weerlozen verdienen barmhartigheid. Met de goede kant van zijn kaak kauwt Maarten, haalt dan het propje uit zijn mond, bevestigt het op het afgebroken stompje en duwt het geheel weer terug in zijn mond.

‘Zo, dat is beter. Het is gewoon een kroon. Het doet geen pijn, maar ik kan als consultant niet met een gat in mijn mond lopen, toch?’ zegt hij ongebroken optimistisch, en hij herneemt zijn verhaal over zijn eigen bedrijfje, dat zo’n beetje de spil blijkt te zijn waarom de Nederlandse politiek en het bedrijfsleven draaien. Alle grote namen, ook de ‘mp’ en vrijwel alle burgemeesters en ‘CEO’s’ komen zich laven aan Maartens kennis, als je hem moet geloven. Hij is inderdaad niets veranderd.

De continue uitstoot van zurige lucht wordt ondraaglijk en ze slaat geroutineerd een half glas champagne achterover om zich te kunnen verontschuldigen dat haar glas leeg is en dat ze voor hen beiden een nieuwe ronde zal bestellen. Bij de lange tafel met kunstig gedrapeerd damast waar de flûtes in hoog tempo worden volgeschonken, moet ze een stapje opzij doen voor een lange, tendere man. Hij heeft net zes glazen omklemd, als een kleuter die de grote mensen mag bedienen. Bijtend op zijn onderlip schuifelt hij voorzichtig om alle obsta-

kels heen teneinde het vocht niet te morsen. De man lacht verontschuldigend naar Mea.

‘Zal ik er een paar van je overnemen?’ biedt ze aan.

‘Graag.’

Ze pakt drie glazen aan en volgt de man naar de tweede ring. De eerste cirkel bestaat uit behoeftigen die zich schaamteloos laten vollopen. In de tweede kring wordt er iets gematigder gedronken en gegeten. Nadat de glazen zijn uitgedeeld, stelt hij zich voor. ‘Mark Botters, aangenaam.’

Ook Mea stelt zich voor. Ze heeft nog nooit van hem gehoord, dus hij is geen hoogleraar in de Nederlandse politicologie. Misschien een onderzoeker uit de filosofie of sociologie. Die komen nogal eens af op conferenties van de politieke wetenschappen, omdat onder politicologen meer wordt gedronken en gelachen. En geroddeld.

‘Ik ga nu eerst een glas champagne voor jónú halen, want je hebt wel uitgedeeld, maar nu heb je zelf niets.’ De onbekende is meteen weer weg en ze staat in een groepje waarin ze niemand kent. Ze leest de namen op de badges. Allemaal buitenlanders. Sommigen kent ze van naam, denkt ze, maar echt weten doet ze het niet. Ze onthoudt namen niet zo goed, vroeger al niet, en het is er niet beter op geworden – een onhandige eigenschap bij het beoefenen van de wetenschap. Ze wordt ook afgeleid door een opvlieger. Het vergt al haar concentratie die middelbarevrouwenweeën op een onzichtbare manier weg te puffen.

‘Ha, daar is de champagneman. Hoe komt het dat ik jou niet ken?’ vraagt ze als Mark Botters met haar glas arriveert. De opvlieger ebt weg. Met een zakdoekje dept ze routineus de zweetpareltjes van haar voorhoofd. Sinds een jaar of vier heeft ze altijd papieren zakdoekjes in haar handtas, evenals deodorant. En make-up, want die loopt ook steeds uit door die zweetgolven.

‘Dat weet ik niet. Ken jij iedereen dan?’ antwoordt de man, eerder geamuseerd dan defensief.

‘Iedereen die ertoe doet in de Nederlandse politicologie wel, dacht ik.’ Ze neutraliseert haar aanval met een flirtende blik – hoofd scheef, grote glimlach, kin naar voren.

‘Misschien doet een hoogleraar in Maastricht er niet toe?’ beantwoordt Mark haar opening.

‘Ben jij hoogleraar in Maastricht? Aan welke faculteit? Daar zitten toch helemaal geen Politieke Wetenschappen?’

‘Bij de faculteit Communicatiewetenschappen.’

‘Aha. Secretaresses en stewardessen in spe een beetje politicologie bijbrengen. Dat kan nooit kwaad, lijkt me. Ben je net benoemd? Ik heb je oratie gemist.’

‘Ik ben een halfjaar geleden benoemd. Mijn oratie is net geweest.’

‘Ik volg alleen de benoemingen bij faculteiten Politieke Wetenschappen.’

Mark ziet er ongewoon gezond en verzorgd uit voor een Nederlandse politicoloog. Hij draagt een goedzittend blauw pak, misschien wel een maatpak. Daaronder een soepel vallend paars overhemd, ook nauw gesneden.

‘En waarom ken ik jónu eigenlijk niet?’ vervolgt Mark. ‘Ik ken iedereen in de Nederlandse politicologie.’ Mea en Mark beantwoorden elkaars glimlach nu openlijk en hij vervolgt: ‘Rotterdam, zei je? Dat is toch die oude vesting uit de politicologie, die er ooit toe deed maar nu ten onder gaat aan zure mannen die elkaar de tent uit vechten?’

‘Eén-nul voor Mark,’ hoort ze opeens achter zich. Het is Yasco, met drie glazen champagne in zijn handen. ‘Een beetje doordrinken jongens, ik kan hier niet met drie glazen blijven staan.’

Mea en Mark gehoorzamen. Met het lege glas in de linkerhand en het volle in de rechter proosten ze gedrieën.

‘Goed dat jullie kennis hebben gemaakt,’ zegt Yasco. ‘Als Mea je niet kent, besta je niet in de Nederlandse politicologie,’ zegt Yasco met een knipoog tegen Mark. ‘En Mark is het boegbeeld van de nieuwe lichting politicologen. De Neder-

landers kennen hem nog niet goed, omdat hij tot nu toe in het buitenland heeft gewerkt en gepubliceerd, en zoals je weet lezen Nederlandse wetenschappers liever hun Nederlandstalige huis-aan-huiskrantjes vol roddel en achterklap dan de wetenschappelijke tijdschriften die internationaal worden gewaardeerd.'

'En hoe kennen jullie elkaar?' vraagt ze.

'We hebben allebei in Oxford gezeten, ik als onderzoeker en Mark als hoofddocent,' zegt Yasco.

Dan wordt Mark door een buitenlandse professor bij zijn oorspronkelijke kringgesprek betrokken. Yasco pakt Mea bij haar arm en geeft haar drie zoenen.

'Ik was net op tijd geloof ik?' fluistert Yasco plagend in haar oor.

'Zou kunnen.'

'Ik zie je na het diner voor een afzakkertje dus,' stelt Yasco.

'Zeker. Heb je haast?'

'Even werken aan mijn transfersom.' En terwijl hij weer een knipoog geeft, loopt hij in een rechte lijn naar de andere kant van de zaal, waar een Amsterdamse hoogleraar staat die wel wat weg heeft van een gorilla, in ieder geval van achteren, met brede afhangende schouders en armen die veel te lang zijn. En als Yasco en de gorillaprofessor toosten, hebben ze meer gemeen dan ze denken: hun beider zaad vermengd in haar schoot. En dat geldt niet alleen voor deze twee wetenschappers.

Een Italiaan bestijgt het bordes en krijgt een microfoon aangereikt, die het niet doet. Een doordringende toon zoemt door het atrium. De man is onverstaanbaar, maar dat maakt niet uit, want het is vast een woord van welkom en een uitnodiging om aan tafel te gaan, en de gasten hebben toch al te veel gedronken om aandachtig te luisteren naar slim geconstrueerde speeches. Mea schuifelt achter de groep aan naar de tuin, waar het diner zal worden gehouden.

De ronde tafels op de patio zijn mooi gedekt, met porseleinen borden en kristallen glazen. De ambiance is goed, het diner is chic. De ambtenaar-onderzoekers, die elke dag vloekend op hun knieën voor het kopieerapparaat zitten om vastgelopen papier te verwijderen, die zich laten koeioneren door het incapabele secretariaat, die nachten doorwerken om de tentamens op tijd te corrigeren, al deze oliemannetjes van de universitaire bureaucratie zijn heel even echt hoogleraar. Als Assepoester-professoren zijn ze drie volle dagen verlost van de overlopende in-boxen van hun e-mail, het achterstallige nakijkwerk en de kudde kadavers van ongepubliceerde boeken waarnaar gieren van collega's al jaren informeren: 'Zeg, was jij een jaar of wat geleden niet bezig met dat artikel over politiek en emotie? Hoe staat het ermee? Dat was destijds toch heel relevant?'

Drie dagen lang lachen de professoren zich de tanden bloot, zijn ze ad rem en geestig zoals hun vrouw hen de laatste vijftien jaar niet meer heeft gezien. Hier mogen ze pochen over lopend onderzoek, over beurzen die in de pijn zitten, over publicaties die nog even bij de redactie van een belangwekkend tijdschrift liggen, maar die 'zeker' geplaatst zullen worden. Ze vertellen over die 'ouweheer' professor zus en zo van twintig jaar terug, of waarom die en die tot hoogleraar is benoemd. Volgens de Nederlandse politicologen zijn er twee categorieën van benoemingen: zij die het verdiend hebben en zij die een hoogleraarschap geritseld hebben.

De mannetjes slaan zich bij begroeting op de borstkas. Jonge vrouwen laten zich nog door hen imponeren en lachen om hun grapjes, in ruil voor een publicatie of een plaatsje in de redactie van een tijdschrift.

Mea heeft het, ondanks haar lange verblijf in de academische wereld, niet tot hoogleraar geschopt. Ze doet er niet echt toe in het professorenganzenbord. Jonge meisjes lachen niet om haar grappen, zoals vrouwen nooit om elkaars grappen lachen. Vroeger had ze weliswaar net zomin posities bij tijdschriften of in besturen te verdelen, maar toen was ze veel ge-

vraagd voor congresseseks. De ratio mannen-vrouwen was gunstig, maar ook haar grote bek, hoge hakken en glanzende lippenstift hielpen haar een zichtbare plaats binnen de politico-logie te bemachtigen. Ze had jarenlang meerdere opties op iedere congressavond gehad. Vooral provinciale wetenschappers waren onder de indruk van dat stoere wijf uit de Randstad dat durfde te zeggen wat zij alleen maar dachten. Haar reputatie was bijna mythisch, zoals uit haar bijnamen uit een ander tijdperk bleek. Mea de mannenverslindster. Gulle Mea, geile Mea.

Maar na vijftiwintig jaar zijn er nog weinig uitspattingen in haar leven die zulke benamingen zouden rechtvaardigen. Ze is een decoratief element geworden. Ze kan anekdotes over oraties en congressen inweven in verhalen van drie decennia politieke wetenschappen in Nederland. Ze kent de roddels, de affaires, de schandaaltjes en de gevoeligheden van de politico-logen, en herinnert overmoedige professoren vilein aan hun plaats op de apenrots. Ze hoort erbij, maar haar aanwezigheid is nooit beslissend. Ze is als een eenvoudig nummervakje op het ganzenbord. Je moet het vakje passeren, maar het is geen 'put', geen 'beurt overslaan', geen 'ga terug naar af'.

'Mea! Hier! We hebben een plaats vrijgehouden voor jou!' roept haar collega Han Habets terwijl hij haar wenkt met een groot gebaar, zoals alles aan hem groot en grof is. Han ziet er eerder uit als een landarbeider dan als een intellectueel, met zijn flinke handen, zijn stierennek en aardappelneus. Hij is zo'n professor van wie iedereen denkt dat hij nog steeds docent is omdat hij er onbeholpen uitziet in zijn verkreukelde kleren. Hij schenkt haar wijnglas tot het randje vol, alsof het een borreltje is dat bol moet staan, en gaat door met zijn vragen. 'Waar was je vandaag toch? Jij zou toch ook naar de workshop over q-methodologie komen? Of was je er wel en heb ik je niet gezien?' Han ratelt zonder antwoorden te verwachten en ze kijkt rond. Haar vakgroepvoorzitter, Ruud de Schepper,



zit ook aan deze Nederlandse tafel. Naast hem zit Mark Botters.

Het tafelgesprek is eerst nog versnipperd, maar na verloop van tijd weet Ruud de Schepper weer de regie te bemachtigen. Een gesprek waarin verschillende mensen iets uitwisselen en inbrengen, is hem vreemd. Ruuds definitie van een gesprek is dat hij doceert waarbij de rest bewonderend aan zijn lippen hangt. Als het aan tafel even niet over zijn collegeonderwerpen gaat, verlegt hij de aandacht op zo'n manier dat hij zijn volgende lesmodule kan afsteken.

Ze luistert niet naar Ruuds college en begint met Han een gesprek over Rotterdam, haar stad, waar ze op onverklaarbare wijze trots op is sinds de dag dat ze er is komen wonen. Dat heeft ze nooit met andere steden gehad. Ruud hoort dat ze het over Rotterdam hebben en haakt meteen op luide toon aan, in de onderwijzende modus, waarmee hij automatisch de aandacht van de hele tafel opeist: 'In Nederland zijn er drie steden waarbij de opbouw op typisch modernistische wijze is vormgegeven: Rotterdam, Eindhoven en Nijmegen. Je kunt dat zien aan het materiaalgebruik, aan de vorm... Bekende architecten in deze stroming zijn... heel anders dan in de klassieke herbouw, waarbij we moeten denken aan architecten als...'

Een jonge vrouw, die Mea nog niet eerder heeft gezien, luistert ademloos naar de professor die alles weet en moedigt hem aan, godbetert, met gekir. Ze neemt het de jonge vrouw kwalijk, maar ze weet dat Ruud ook zonder aanmoediging de tafel was blijven domineren met zijn schier eindeloze lesstof. 'Klinisch megalomaan' is Mea's oordeel over Ruud.

Er zijn twee medische categorieën voor haar vakbroeders. De eerste is 'een stoornis op het autistische spectrum', voor mannen die zich niets aantrekken van subtiele of minder subtiele signalen van hun gesprekspartners. De tweede categorie is 'klinisch megalomaan'. Hieronder vallen de mannen die denken dat de wereld om hen draait, of zou moeten draaien, gezien de onmetelijke grootte van hun intellect. In de acade-

mische wereld gaat deze binaire analyse verrassend vaak op, al lijdt een aantal collega's aan beide klinische stoornissen.

Ze heeft het bruggetje naar het volgende onderwerp gemist, maar ze hoort Ruud de Schepper praten over een kunstenaar die een expositie in het Cobra-museum in Amstelveen heeft. Niemand vraagt iets, niemand zegt iets, niemand kent die kunstenaar, maar de monoloog houdt aan. Hij besluit zijn uiteenzetting met een kwinkslag: 'Ik weet het: Museumbezoek, dat is seks voor bejaarden.' Tot haar groeiende ergernis lacht niet alleen het jonge meisje, maar lachen ook anderen aan tafel. Zelfs Han Habets.

Men heft het glas op de bejaarden en musea, en vervolgens staat er een andere professor op en begint een speech. Het is een 'belachelijk' jonge hoogleraar, al op zijn tweeëndertigste benoemd. Geen ritselaar, maar eentje die zijn benoeming heeft verdiend met belangrijke internationale publicaties. Hij staat bekend om zijn gedrevenheid. De Groningse professor draagt een bruine ribbroek en een groen overhemd; zijn beige jasje hangt gevouwen over de leuning van zijn stoel. Alle kledingstukken verkeren in verschillende gradaties van gekreuktheid. Hij last een stilte in en begint dan, zo uit het niets, een betoog over het belang van de wetenschap in het algemeen, en die van de politicologie in het bijzonder. Zo'n congres als dit heeft hem weer doordrongen van het 'belang van wat wij, als laatste vrijen in de samenleving, dagelijks doen'.

Mea is geraakt. Niet door zijn boodschap. Stukadoors en dakdekkers zijn heel wat onmisbaarder voor de samenleving dan duur betaalde pennenlikkers. Ze is aangedaan door zijn kwetsbaarheid en ze is jaloers op zijn intrinsieke motivatie voor de wetenschap. Hij werkt niet alleen voor het geld of de status. Hij wil niet anders en hij kan niet anders. Wetenschap is niet zijn baan, maar zijn roeping.

Zijn gedrevenheid schrijnt, omdat zij dit gevoel al lang geleden is kwijtgeraakt. Ooit voelde ze het in haar maag: kriebels die beter waren dan verliefdheid als ze de grote namen

uit de politicologie las. Ooit wilde ze theorieën construeren waarmee we de wereld beter zouden kunnen begrijpen.

Inmiddels is ze een klerk, op z'n best misschien nog een politiek dier dat overleeft in de grote bureaucratie van de universiteit. Stilzitten, grotere roofdieren ontwijken en wachten tot er een gat in de verdediging van je tegenstander komt. Ze is erop gericht om publicaties in prestigieuze tijdschriften op haar lijst te kunnen bijschrijven, om functies te vervullen die goed op haar cv staan. Ooit professor worden, dat is wat ze wil. Werkelijk iets bijdragen aan het begrip van de wereld, laat staan aan de verbetering van de samenleving, is allang niet meer haar drijfveer. Overleven en net iets beter zijn dan haar collega's.

Voor enkelen moet de naïviteit uit de toespraak wel verhuuld cynisme zijn, dat kan niet anders. Anderen maakt de toespraak verlegen: méént hij dit nu? Gelooft hij echt in de wetenschap? Een professor schuin tegenover haar krijgt de slappe lach, hij proest en giechelt. Dan houdt hij zijn adem in en wordt rood tot achter zijn oren. Hij wrijft de tranen uit zijn ogen. Een koddig gezicht voor een man van middelbare leeftijd.

Als de Groninger het glas heft 'op het groeien en het bloeien van de wetenschap' en 'op de laatste vrijen van de samenleving', toost ze met hem mee. De giechelaars onthouden zich van commentaar, maar Han fluistert: 'De laatste *horigen* zalie bedoelen.'

Na dit ernstige betoog durft niemand meer te speechn. De verbrokkelde gesprekken gaan over vakgenoten die niet op het congres zijn, over financiële tekorten bij bepaalde universiteiten en over onterechte benoemingen. Mea kent alle namen die over tafel gaan. Men feliciteert elkaar met nieuwe publicaties. Degenen die niet gefeliciteerd worden, wijzen weinig subtiel op hun laatste boreling: 'Heb je dat boekje van mij nog gezien? Nee? Het gaat over leiderschap. Het is een aardig boekje geworden, hoor. Ik heb het geschreven met de burgemeester van

Amersfoort. Ach, je kent het wel. Ik heb het concept geschreven, en hij voegt af en toe een noot toe.’

Bij het dessert heeft de wijn zijn uitwerking. De vijftigers zitten met rode konen en bezweet voorhoofd te oren. De cholesterolkoppen zijn soms angstaanjagend. Ze is bang dat een aantal mannen hier en nu een hartaanval zal krijgen. Er worden digestieven besteld. Men krijgt het over de toestand in de wereld, over Theo van Gogh, Hirsi Ali, hoofddoeken en zwarte scholen. Men blijkt rechts, zoals iedereen in Mea’s omgeving rechts blijkt. Wat een verandering ten opzichte van vroeger, toen iedereen op de universiteit links of heel erg links was. Sommigen van deze nieuwe rechtsen stemmen nog wel links, uit gewetensnood. Zijzelf bijvoorbeeld.

Tijdens de whisky, calvados en cognac wordt er van plek en van tafel gewisseld. Mark Botters komt bij Han en Mea zitten.

‘Wat vond je van de toespraak van de Groninger?’ vraagt Mark aan haar.

‘Het deed me denken aan vroeger – die mengeling van bevlogenheid, trots en geloof dat de wetenschap iets kan betekenen voor de samenleving,’ zegt ze. ‘En wat vond jij ervan?’

‘Het deed me denken aan de vs en Engeland, waar men minder cynisch is over het bestaansrecht van de universiteit. Daar is minder existentiële twijfel onder wetenschappers. Die geloven in hun eigen werk en het belang daarvan voor de samenleving.’

‘Geloof jij in jouw werk?’ vraagt ze aan Mark.

‘Soms. Als de wereldleiders mijn briljante analyses zouden lezen en begrijpen, zou de wereld er een stuk mooier uitzien.’ Zijn glimlach kan de indruk niet helemaal wegnemen dat er ook een zweem van ernst in zijn bewering schuilt. Mark vervolgt: ‘En jij, geloof jij in jouw werk?’

Han komt niet meer voor in het vraag-en-antwoordspel, en nadat hij zijn wijnglas tot de rand toe heeft bijgeschonken met calvados, vertrekt hij naar een andere tafel.

‘Mijn werk is beter dan veel van wat er wordt geproduceerd

in de Nederlandse politicologie. Het is in ieder geval beter geschreven.'

'Dat vroeg ik niet.'

'Een beter antwoord heb ik niet.'

Ongemerkt is Mark dichterbij komen zitten. Af en toe legt hij zijn hand op haar onderarm als hij haar glas bijschenkt, of als hij iets aan het vertellen is. Zijn overhemd is een knoopje te ver geopend. Ze ziet dat hij bijna geen borsthaar heeft. En er zitten een paar moedervlekjes op zijn borst.

'Waar kijk je naar?' vraagt Mark.

'Naar je overhemd, dat een knoopje te ver openstaat.'

'Te ver open voor wie of wat?'

'Voor de etiquette omtrent het dichtknopen van overhemden,' zegt Mea. 'Alleen voetballers laten hun borstkas zo graag zien als jij nu doet.'

'Laat me raden: jij komt uit de lagere sociale middenklasse. Je bent aardig opgeklommen als je jouw positie vergelijkt met die van je ouders. Zoals we allemaal weten, ontlenen sociale stijgers bovenmatig veel houvast aan etiquette en regels,' zegt Mark nu op doceertoon. 'Je zou je ook kunnen laten leiden door esthetiek,' vervolgt hij zijn college. 'Bij dit overhemd, van de modeontwerper Etro, trouwens – maar daar heb jij waarschijnlijk nog nooit van gehoord – hoor je het nu eenmaal zo te dragen. En ik kan het goed hebben, natuurlijk', en met zijn rechterhand strijkt hij van zijn borst naar zijn broekriem om zijn platte buik te demonstreren.

'Hier wordt serieuze wetenschap bedreven, dat zie ik zo. Mag ik me laven aan jullie intellectuele hoogstandjes?' vraagt Yasco terwijl hij zijn stoel bijschuift. Mea luistert even naar het gesprek tussen Yasco en Mark, en verontschuldigt zich dan om naar de wc te gaan. Als ze terugkomt, is hun tafeltje leeg. Ze ziet Yasco aan de bar staan.

'Waar is Mark?'

'Ik heb gezegd dat jij vanavond al besproken was.' Zijn poging tot een knipoog neemt alle twijfel weg over de staat van

zijn dronkenschap. Met de rug van zijn hand strijkt hij over haar blote arm. ‘Ik heb je gemist, Mea. Ik wil meer van je.’ Dit is geen genegenheid, maar gecondenseerde geilheid. Ze laat het toe. Ze staan dicht bij elkaar, daar aan de bar, maar anderen zijn te aangeschoten om dat nog op te merken. Haar zorg is om hier snel weg te komen. Als ze willen vrijen die nacht, moet Yasco nu stoppen met drinken.

‘Jouw hotelkamer of de mijne?’ vraagt Yasco terwijl hij haar in haar nek zoent.

‘De jouwe.’

En ze gaat mee. Avonden als deze bieden een single vrouw van middelbare leeftijd een zeldzame kans op seks.

Ze wordt wakker in Yasco’s hotelkamer. Halfzeven. Yasco slaapt nog. Ze heeft zin in seks. Gisteravond was hij nog net bij machte om zichzelf te gerieven, maar zij kwam in zijn verhaal nauwelijks voor. Na hun seks zonder franje viel Yasco meteen in slaap. Ze wil hem wakker maken voor een ochtendvrijpartij. Nu zij. Zo gaat het wel vaker bij hen.

Maar voor ze hem tot ochtendseks verleidt, wil ze haar gezicht inspecteren. Het idee van uitgelopen mascara en lippenstift in de diepe groeven rond haar lippen maakt haar onzeker. Ze probeert geluidloos te plassen. Het harde tl-licht boven de spiegel in de badkamer reflecteert een pafferige vrouw. Ze is bleek en haar oogleden zijn katerig gezwollen. Haar oogwit vertoont een web van rode gesprongen adertjes. Met spuug aan haar wijsvinger probeert ze de zwarte vegen van de mascara onder haar ogen weg te poetsen, maar de strepen worden alleen maar verder over haar wallen uitgesmeerd. Een middelbaar spook.

Ze kleedt zich aan en sluipt de hotelkamer uit. Terwijl ze bij de receptie van Yasco’s hotel op een taxi wacht die haar naar haar eigen hotel zal brengen, komt Maarten Hofstra waggelend binnen. ‘Mea, jij ook in dit hotel? Man, wat een stad, wat een nacht! En jij, ga je zo vroeg alweer op stap?’ vraagt Maarten

met dubbele tong. Als hij lacht, ziet ze dat zijn hoektand er weer uit is gevallen.

Ze had kunnen lopen naar haar hotel. Ze geeft een dikke fooi om de taxichauffeur te compenseren voor dit veel te korte ritje – trouwens lang genoeg voor weer een opvlieger. Al depend loopt ze het hotel binnen. Ze is hier de enige van haar universiteit. Professoren hebben recht op een viersterrenhotel; zij zit in een driesterrenhotel. Alleen in het leger – vignetten op de schouders en borst – zijn de rangen zichtbaarder dan op de universiteit.

Bij haar binnenkomst kijkt de receptionist op, maar groet niet. Eergisteren liep het mis tussen hen. Hij had haar een kamer naast de lift gegeven. Mea maakte stampij totdat ze iets beters zou krijgen. Alles was vol, het kon niet anders – excuus, sorry. Dan moest de baas er maar bij komen. Die baas had wel iets beters te doen. Er kwamen gasten die wilden inchecken. Vergeet het maar. Eerst moest zij een andere kamer krijgen. Het lawaai van de lift was onacceptabel. Ze zag de zuchtende mensen achter haar wel met hun ogen rollen, maar dat kon haar even niet schelen. Een van de spaarzame uitjes liet ze niet verpesten door zo'n klerkje bij de receptie.

De jongen achter de balie begon te glimmen. Zijn bril gleeed van zijn neus door het zweet en hij hief zijn handen op om aan te geven dat hij ook maar een radertje in de machine van het hotel was. Jammer jongetje. Had je maar een andere baan moeten kiezen. Ze bleef net zo lang staan totdat de baas van de baas erbij kwam, en na veertig minuten was het geregeld. Ze had een andere kamer.

Ze heeft veel te kort geslapen, maar naar bed gaan is geen optie. Om halfelf staat ze op het programma om een paper te presenteren. Nu nog een hazenslaapje betekent dat de slaapvrouwen nog in haar wangen zullen zitten als ze moet optreden. De douche moet de kater maar wegspoelen. Ze wast haar haren, ze scrubt en peelt. Met alleen een handdoek als een tul-